

Sammandrag av seminariedagen 14.3.2012

Tanken med årets Mathilda Wrede-seminarium var att samla nuvarande och tidigare forskarsocialarbetare för att berätta om sin forskning och/eller tid på Mathilda Wrede-institutet. Presentationerna var olika och gav en bra bild av vad praktikforskning kan vara samt en inblick i betydelsen av Mathilda Wrede-institutet som ett stöd för praktikforskning inom det sociala området. Seminariet hade 18 deltagare i Helsingfors och tre deltagare via videolänk till Vasa.

Välkomsthälsning av byråchef Ulla Liljelund

Byråchef Ulla Liljelund hälsade alla välkomna till den traditionella Mathilda Wrede-dagen. Hon reflekterade kring Mathilda Augusta Wrede och hennes arbete och drog paralleller till arbete inom det sociala området idag.

Liljelund berättade att Mathilda Wrede använde sig av metoder som används och utvecklas också i dag och i dagens forskning ss tanken om att utgå från praktiken, uppsökande verksamhet, kombinera teori och praktik, inge hopp och tro om en bättre framtid, ställa brukaren i centrum för arbetet. Mathilda Wrede tog i sitt arbete med fångar i beaktande fångarnas familjer och deras närmiljö och det skulle vara något som vi enligt Liljelund mera borde uppmärksamma idag också, istället för att ta in globala trender som vi vill implementera utan hänsyn till de lokala förhållandena.

Liljelund avslutade med en beskrivning av Mathilda Wrede-institutet och berättade att hon är stolt över det utvecklingsarbetet och den forskning som bedrivs på institutet och hon hoppades att vi i framtiden kan ännu mera synliggöra institutets arbete.

Inledning professor Ilse Julkunen

Ilse Julkunen fortsatte med att tacka Liljelund för påminnelsen om Mathilda Wrede och hennes arbete. Julkunen höll också med om att det är värt att komma ihåg sådana teman som uppsökande arbete och att fungera som brobyggare såsom Mathilda Wrede gjorde, ofta är det gränserna mellan något som är de intressanta.

Julkunen berättade att hon i Oslo hade haft en presentation med en bild på Mathilda Wrede och där hade bilden gjort stort intryck på publiken. Man hade upplevt en fin känsla i bilden och sett den intensitet och kreativitet som fanns i Mathilda Wrede. Mathilda Wrede var en pionjär och sådana behövs alltid, men lika viktigt är det med strukturer som man kan bygga vidare på och Mathilda Wrede-institutet är en sådan struktur, fortsatte Julkunen.

Stödbaserat beslutsfattande, forskarsocialarbetare Ann-Marie Lindqvist

Ann-Marie Lindqvist berättade att hennes doktorsavhandling handlar om medborgarskap, delaktighet och självbestämmande och till dagens presentation hade hon valt att koncentrerar sig på självbestämmande och beslutsfattande. Hon berättade vidare att hennes praktikforskning är gjord inom Kårkulla samkommun, där hon arbetat länge.

Lindqvist började med att berätta att frågor om självbestämmande tas upp i lagar och är aktuellt och diskuteras också inom arbetet med den nya socialvårdslagen. Arbetsgruppen om självbestämmande för klienter inom social- och hälsovården, föreslår att stödbaserat beslutsfattandet skall ingå i den nya socialvårdslagen.

Delegationen för boende för personer med utvecklingsstörning har sammanställt kvalitetskriterier för individuellt stöd och ett av kvalitetskriterierna gäller stödbaserat beslutsfattande. De granskar beslutsfattande ur tre perspektiv; individen, ordnandet och produktion av service och samhället.

- Individnivå, brukarna skall ha möjlighet att få information på ett sätt som hon/han förstår och skall få stöd i beslutsfattandet
- Ordnandet och produktion av tjänster. Brukarna har nämnt bland annat morgonmöten, säsongsamtal, rådgivande kommissioner, husmöten som beskriver denna nivå, men detta kan utvecklas till ännu bättre.
- Samhällsnivån, där lagstiftningen utgör grunden, men personalen behöver utbildning för att kunna svara på behoven av individuellt stöd.

Lindqvist fick en del frågor om bland annat "den forskande blicken" och vad den gett. Som svar berättade Lindqvist att som forskare kan man ställa sig utanför och granska arbete utifrån samt vara mera kritisk. Hon hade den upplevelsen av att man på fältet är mån om att få ny kunskap och då lyssnar folk på en som är forskare.

Dagens ungdomar utmanar oss, forskarsocialarbetare Eivor Österlund-Holmqvist

Eivor Österlund-Holmqvist visade en bild från Hufvudstadsbladet med en liten tant som talar in i ett stort öra. Med den bilden ville hon föra fram att nuförtiden har man en tendens att tala mycket, men det är minst lika viktigt att man lyssnar. När det gäller ungdomar finns det enligt Österlund-Holmqvist nuförtiden många röster som talar om ungdomar; regeringen tar ställning för att jobba för ungdomarna, kommunerna förbereder sig och skall förverkliga mycket av lagstiftningen, samhällsgarantin som finns i regeringsprogrammet, nya ungdomslagen, ungdomsarbetslösheten som ett globalt problem etc. Självt är hon nyfiken på hur de unga självt tänker och hennes forskningsintresse är ungdomar som på basis av de professionella bedömningarna drar nytta av att ha en tätare kontakt med en vuxen.

Österlund-Holmqvist berättade om sina forskningsplaner och avslutade med att konstatera Att Lyssna är lika viktigt som Att Tala. Vi skall lämna monologerna åt sidan och lyssna på vad de unga berättar för oss.

Berättelser om adoption, praktik och forskning, forskarsocialarbetare Pia Eriksson

Pia Eriksson gjorde under sitt anförande en personlig tillbakablick på praktikforskning och på att vara forskarsocialarbetare. Hon är nu anställd som forskarsocialarbetare vid Mathilda Wrede-institutet, men har tidigare fungerat som forskarsocialarbetare i två olika etapper, men då kopplat till olika projekt.

Eriksson sade sig använda under presentationen ett vitt begrepp på berättelser. Berättelser är enligt henne ett begrepp som passar bra inom temat adoption, eftersom arbete med adoptioner innehåller många olika berättelser; den officiella bestående av dokument, den inofficiella, den adopterades, adoptivföräldrarnas, de biologiska föräldrarnas och de professionellas berättelser.

Eriksson ser att målsättningen med all den praktikforskning hon har gjort, har haft som syfte att föra kunskapen tillbaka till adoption.

Eriksson fick också frågor angående sin forskning och dess tillämpning i arbete med t.ex. fosterfamiljer varpå hon svarade att hennes forskning har relevans också för arbete med placerade barn.

Från Vasa fick Eriksson frågan att hur det är att forska utan koppling till ett institut och som svar på detta berättade Eriksson att det svårare att forska om man sitter fysiskt på samma ställe som i praktiken och att det är lättare att få distans till det praktiska arbetet om man har ett ställe med kolleger att gå till när man skall sätta forskarhatten på.

Vad har arbetet som forskarsocialarbetare medfört, f.d. forskarsocialarbetare Mikaela Lindroos

Mikaela Lindroos berättade att hon för tillfället är ledande socialarbetare på asylmottagningen och hon var forskarsocialarbetare på Mathilda Wrede-institutet från mars 2006 till december 2008. Då var hon intresserad av världsbilder och vad detta kan ge åt arbete med invandrare.

Lindroos berättade att det kändes lyxigt att få vara som forskarsocialarbete på en arbetsplats där man uppmuntrade till diskussion, man fick ställa frågor, blev inte avbruten, inte hade tidspress. Hon upplevde att det var viktigt att hon fick vara så länge på Mathilda Wrede-institutet eftersom arbetet väckte många funderingar bl.a. om vad det betyder att vara forskarsocialarbetare.

På tiden på Mathilda Wrede ser Lindroos som en enorm utbildningsprocess, hon fick läsa in sig på sitt eget arbete, kolla upp vad man visste om området och fick en bekräftelse på att hon var på rätt väg. Detta gav mycket när hon gick tillbaka till praktiken. Samtidigt var tiden en mötnadsprocess.

Om distansen till praktiken berättade Lindroos att den är viktigt, men samtidigt blir den egna rollen oklar när man försvinner från arbetsgemenskapen, man är inte mera en av dem. Det finns en risk att personalen som jobbar då i praktiken upplever det som obekvämt att någon vill komma och se på deras arbete.

Lindroos berättade att fastän arbetet som forskarsocialarbetare var otroligt givande var det samtidigt det svåraste jobbet som hon gjort. Som forskarsocialarbetare var man tvungen att sparka igång sig själv, fundera själv på vartåt man var på väg, vilket väckte mycket ångest. Trots det rekommenderar Lindroos arbetet som forskarsocialarbetare.

Lindroos berättade vidare att när hon gick tillbaka till praktiken märkte hon att hon gick med lugna steg, hon sprang inte mera, hon hade fått avstånd och nu fyra år efter att hon slutat på Mathilda Wrede-institutet skall hon fortsätta med yrkeslicentiatstudier.

Lindroos fick en fråga om att kan man forska tillsammans på en arbetsplats. Lindroos svarade att det bör finnas i arbetskulturen ett sådant tänkesätt för att det skall vara möjligt.

Pojkar och skolan? - I ett relationsperspektiv f.d. forskarsocialarbetare Harry Lunabba

Harry Lunabba berättade att har arbetade knappa två år som forskarsocialarbetare inom Mathilda Wrede-institutet (2008-2010). Under den tiden gjorde han sina fältstudier och därefter har han haft plats på forskarskolan, d.v.s. haft möjlighet att på heltid fortsätta med sin forskning, som utgör hans doktorsavhandling.

Lunabba påbörjade sin presentation med att fråga om vi har en pågående pojkkris? Han fortsatte med att berätta att enligt forskning utgör pojkar en majoritet bland de elever som klarar sig sämst och flickor en majoritet bland de som klarar sig bäst. Överlag är det flera elever som klarar sig bättre än det finns elever som är under medeltalen och också största delen av pojkar klarar sig bra. I europeiskt perspektiv klarar sig pojkar i Finland bättre än pojkar i övriga Europa och finska flickor klarar sig mycket bättre än flickor i övriga Europa.

Enligt Lunabbas forskning är det centrala för att stöda pojkarna att någon vuxen på sätt eller annat håller i tyglarna. Enligt Lunabba utgår formella hjälpapparater idag från att man själv bör vara aktiv för att få hjälp, problemet med pojkar är att pojkarna själv oftast upplever att de inte har problem.

Lunabba fick frågan ifall detta också gäller för flickor? På vilket han svarade att pojkar och flickor inte är varandras motsatser, men att samma engagemang som finns för flickor också borde finnas för pojkar. I Lunabbas forskning är fokus på relationen mellan vuxna och pojkar och han berättade att han har fått det intrycket att lärarna ser att deras uppdrag är ett välfärdsuppdrag och att lärarna har också ett psykosocialt ansvar, alltså inte bara ett pedagogiskt ansvar.

Avslutning

Som avslutning på dagen bad Ilse Julkunen om kommentarer. En studerande berättade man att seminariet gett saker att tänka på, eftersom praktikforskningskursen närmar sig.

En av socialarbetarna kommenterade att det varit intressant, men känns lite avlägset fastän det är bra att kunna ta del av detta.

Från Vasa ställdes frågan att vad krävs för att man skall kunna koppla till praktiken? Julkunen svarade att det är viktigt att bygga upp strukturer för detta så att man kan diskutera vad detta har för relevans. Till exempel ett projekt där forskarsocialarbetare tillsammans med projektet diskuterar kring vad forskaren kan delta med i projektet. En annan viktig struktur är strukturer som möjliggör att man kan föra forskningen tillbaka till praktiken: här nämndes Praxisarenan som ett exempel. Förutom strukturer bör det finnas en arbetskultur som är mottaglig för vetenskaplig forskning.

Mia Montonen

utvecklingschef, FSKC